

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 6 Neobmedzené možnosti

Základný text¹

Nedeľa: Rôzne dary - jednota služby

(1Kor 12,11-13.18-22 SEkP) ¹¹*No toto všetko spôsobuje jeden a ten istý Duch, ktorý každému udeľuje dar, ako chce.* ¹²*Tak totiž, ako je jedno telo a má mnoho údov, a všetky údy tela, hoci je ich mnoho, tvoria jedno telo, tak aj Kristus.* ¹³*Veď my všetci sme boli pokrstení jedným Duchom v jedno telo, či Židia alebo Gréci, či otroci alebo slobodní; a všetci sme boli napojení jedným Duchom. ...* ¹⁸*Preto Boh usporiadal v tele všetky údy tak, ako chcel.* ¹⁹*Keby však boli všetky údy jedným údom, kde by bolo telo?* ²⁰*Takto je teda mnoho údov a predsa jedno telo.* ²¹*Preto oko nemôže povedať ruke: Nepotrebujem ťa!, ani hlava nohám: Nepotrebujem vás!* ²²*Ba skôr je to tak, že tie údy tela, ktoré sa zdajú slabšími, sú nesmierne potrebné,*

Skôr než sa pustíme do tohto textu, je dobré keď sa pozrieme na 1Kor 12,1 pretože týmto veršom Pavol otvára nový tematický podcelok. Je pozoruhodné, že v pôvodnom gréckom texte je vynechané slovo "dary". 1Kor 12,1 znie: "Ale ohľadom tých duchovných, bratia, nechcem vás nevedomých." Dvanásta kapitola je súčasťou jedného celku, ktorý sa tiahne od 12. kapitoly a končí až v 14. kapitole. A je pokračovaním predchádzajúceho celku v kapitolách 8-11. Je súčasťou prejavov verejnej bohoslužby. Čo teda znamená "ohľadom tých duchovných"? TAYLOR poukazuje, že to môže znamenať "bud' duchovné veci, alebo duchovné osoby"². Apoštol Pavol sa tu nesnaží podať ucelený výpočet duchovných darov, zaoberá sa tu skôr ľuďmi, ktorí boli považovaní za "duchovných", kvôli prorockým alebo jazykovým prejavom. Ide tu teda o spiritualitu človeka, ktorá sa síce prejavuje aj "darmi Ducha", ale tie sú málo podstatné oproti ovociu ducha, kde je najdôležitejšia láska (1Kor 13). Cez tieto okuliare sa treba pozeráť aj na verše, ktoré rozoberá úloha. Dôraz je kladený na ľudskú rozmanitosť v rámci cirkvi, že hodnotnými nie sú len tí, ktorých obdarovanie si najviac ceníme, ale rovnako dôležití sú všetci ľudia, aj tí, ktorých nie je až tak vidieť. Je to minútie sa cieľa, ak si viac vážime dary, než ľudí, ktorí sú týmito darmi obdarovaní.

v. 11-13.18-22: Dôvodom prečo majú všetci ľudia v cirkvi rovnakú hodnotu je ten, že v nich pôsobí jeden a ten istý Duch. Pod pojmom Duch Pavol myslí tretiu Božskú osobu, nie silu alebo moc, ktorú môže kresťan použiť podľa svojej potreby. Je to presne naopak, to Duch "udeľuje dar ako chce". Duch Boží je v človeku plne autonómny a zvrchovaný. Niekomu môže udeliť desať darov, inému jeden dar, ale u všetkých spôsobuje prinášanie ovocia Ducha v jeho plnosti. Preto nie je medzi veriacimi rozdielu ani v etnickom pôvode, ani v sociálnom postavení. Všetci ľudia sú si pred Bohom rovní. Pavol tu cirkev prirovnáva k telu, ktoré sa

¹ Tento text, kvôli celkovému kontextu pričleňujem k časti na nedeľu, kde sa budeme venovať 1Kor 12 komplexnejšie.

² TAYLOR, Mark. The New American Commentary: *1 Corinthians*. vol. 28. Nashville: B&H publishing group, 2014. 761 s. ISBN 978-0-8054-0128-8. str. 407.

musí skladat' z rôznych orgánov, aby vôbec mohlo tvoriť jeden celistvý, živý organizmus. Pavol v 22. verši ukazuje, že práve tie časti tela, ktoré sa nám môžu zdať na prvý pohľad slabšími, sú v skutočnosti nesmierne potrebné. Krásne to môžeme vidieť na postavení žien a detí v starovekej spoločnosti. Obe tieto skupiny boli považované za menejcenné, spomeňme si len na malé dievčatko, zajatkyňu u sýrskeho generála Námána, alebo si spomeňme na to, že Kristus sa po vzkriesení ukázal najprv ženám, až potom svojim učeníkom. Na rovnosti ľudí pred Bohom sa nič nezmenilo, bola rovnaká v starozákonnom období tak ako novozákonnej dobe a rovnako aj dnes. Táto rozmanitosť je základom pre jednotnú službu. Aj správny misijný tím musí byť zložený z ľudí s rôznymi darmi, aby mohol byť tímom a fungovať.

Zároveň každý dar je daný pre "spoločný úžitok" (v. 7). "Duchovné dary sa vždy dávajú na to, aby sa používali, a aby sa používali takým spôsobom, aby osvetľovali celé telo veriacich, nie nejakého individuálneho majiteľa daru. Schyzmatický individualizmus je v rozpore s účelom darov."³

Pondelok: Boh - Darca všetkých dobrých darov

(Mat 3,16.17 SEKP) ¹⁶*Po krste Ježiš hneď vystúpil z vody. V tom sa mu otvorili nebesia a videl Božieho Ducha, ktorý sť'a holubica zostupoval naňho.* ¹⁷*A z neba zaznel hlas: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom som našiel zaľúbenie.*

V týchto veršoch máme krásny príklad spolupráce všetkých osôb Božej Trojice. Syn sa korí a prijíma krst od Jána Krstiteľa, čím sa podriaďuje ako Otcovi, tak Duchu. Akonáhle vystúpi z vody Duch Boží aj Otec nebeský poctia Syna. Duch Boží tým, že naňho zostúpi v podobe holubice a Otec tým, že zaznie jeho hlas, ktorým sa k Ježišovi priznáva ako k milovanému Synovi. Táto udalosť neznamená, že by Ježiš pred krstom nemal Ducha Svätého. "Súčasnú pomazanie sa týka formálnej inaugurácie do jeho služby, poznačenej krstom a jeho dôsledkami, ktorý je sám o sebe založený na dvojitém vzore kráľovskej korunovácie a príkazu služby."⁴ Ešte jasnejšie o tom hovorí RIENECKER: "U Ježiša nemožno nikdy 'Duchom Svätým' rozumieť Ducha znovuzrodenia. Ježiš nepotreboval znovuzrodenie, On už bol svätý od narodenia. Duch Svätý tu má mať význam verejného vystrojenia pre činnosť, ktorú má Pán začať."⁵ Prečo Duch zostupuje práve v podobe holubice? Na to existujú dva pohľady. V Gn 1,2 máme obraz Ducha, ktorý sa vznáša nad vodami. Rabíni tu ducha prirovnávali k vtákovi (niekedy aj holubici), ktorý sa vznáša nad svojimi mláďatami. Z tohto obrazu by Duch v podobe holubice znamenal "začiatok nového stvorenia"⁶. Druhý pohľad pochádza tak isto z knihy Genezis, kedy holubica priniesla do Noachovej archy olivovú ratolesť. Tu holubica "predstavuje koniec súdu a začiatok veku požehnania v prítomnosti zasľúbeného."⁷

³ MORRIS, in: TAYLOR, Mark. The New American Commentary: *1 Corinthians*. str. 415.

⁴ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. vol. 33A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 914 s. ISBN 978-0-310-58840-5. str. 217.

⁵ RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná Biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativpress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3. str. 57-58.

⁶ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. str. 218.

⁷ tamtiež, str. 218.

Samotný výrok, ktorý zaznel z neba pripomína Ž 2,7, ktorý bol používaný ako korunovačný žalm. Doslovne preložené: "Toto je Syn môj, ten milovaný, v ktorom mám zaľúbenie." Sloveso *eudokeó* znamená "mať zaľúbenie v niekom/tešiť sa z niečoho/byť spokojný s niečím"⁸. To sa spája práve s vyššie uvedeným prvým významom Ducha ako holubice. Ježiš je počiatkom nového stvorenia a táto veta je okrem iného potvrdením, že toto stvorenie je veľmi dobré. V osobe Ježiša Krista je v človeku reštaurovaný Boží obraz na ktorý bol človek pôvodne stvorený, ale ktorý bol znehodnotený ľudským pádom do hriechu. Zároveň nás toto sloveso smeruje k Iz 42,1 ktorý poukazuje na vloženie Ducha na služobníka Hospodinovho "ktorého som si obľúbil". Matúš tak dáva Ježiša skrze druhý žalm do súvislosti s Mesiášskym kráľom, no zároveň skrze Iz 42 do súvislosti s Hospodinovým trpiacim služobníkom.

(Sk 2,38-42 SEkP) ³⁸*Peter im povedal: Kajajte sa a každý z vás nech sa nechá pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Svätého Ducha. ³⁹Veď tento prísľub patrí vám a vašich deťom, ako aj všetkým vzdialeným, ktorých si povolá Pán, náš Boh. ⁴⁰A ešte mnohými inými slovami ich zaprisahával a napomínal: Zachráňte sa z tohto zvráteného pokolenia! ⁴¹Tí, čo prijali jeho slovo, boli pokrstení a v ten deň sa pridalo k nim asi tritisíc duší. ⁴²Neustále sa venovali učeniu apoštolov, bratskému spoločenstvu, lámaniu chleba a modlitbám.*

v. 38: Tento verš zobrazuje proces, ktorým musí prejsť každý, kto chce prijať Ježiša Krista. Ako prvé prichádza na rad pokánie ("kajajte sa"). Pokánie je zmena, ktorá "obnáša viac ako strach z následkov Božieho súdu. Človek, ktorý činí úprimné pokánie, vie, že musí opustiť zľú cestu hriechu a plne prijať osobu a dielo Ježiša Krista."⁹ Grécky výraz pre pokánie *metanoia* znamená "zmena myslenia", ale zo skutočnej zmeny myslenia vychádza aj celková zmena života. Možno ešte výstižnejšie to vyjadruje hebrejské sloveso s koreňom *šwv*, ktoré vo svojom prvotnom význame znamená "navrátiť sa, odvrátiť sa, zmeniť (údel)"¹⁰, ktoré hovorí o zmene smeru života. Aj keď sa nám javí, že dar Ducha svätého prichádza až na konci celého procesu (pokánie - krst - odpustenie - dar Ducha), tak v skutočnosti už za samotným pokáním človeka je ukryté pôsobenie Ducha Svätého. Schopnosť činiť pokánie nie je o kvalite kajúcneho hriešnika, ale už od samého začiatku je to o Božej milosti. Môžeme teda vidieť, že dar Svätého Ducha neznamena, že by predtým Duch Boží na človeka nepôsobil, je to skôr pomazanie Duchom Svätým do kresťanskej služby. Je potrebné rozlišovať medzi darom Ducha a duchovnými darmi. Dar Ducha je v skutočnosti to, že znovuzrodený kresťan už nepanuje sám sebe vo svojom živote, ale sám sa stáva chrámom Ducha, ktorý v ňom vládne. Duchovné dary sú schopnosti k službe, ktoré Duch udeľuje človeku podľa svojej vôle.

Krst, o ktorom hovorí Peter je rovnaký ako krst Jána Krstiteľa, je spojený s pokáním a jedná sa o úplné ponorenie do vody. Od mocného vyliatia Ducha Svätého počas Turíc sa však

⁸ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1. str. 553.

⁹ MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-87587-08-9. str. 376.

¹⁰ PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8. str. 165.

pridávajú "dve nové črty, vykonáva sa v mene Ježiša Krista a spája sa s darom Ducha"¹¹. To je vlastne ten rozdiel o ktorom hovoril predtým Ján Krstiteľ, že za ním príde niekto, kto bude krstiť Duchom (viď Lk 3,16). "Krst Duchom je vnútorným dielom, krst vodou je jeho vonkajším znakom."¹²

v. 39: To, čo apoštoli prijali počas Turíc, noví konvertiti prijímajú počas krstu. Zaslúbenie o dare Ducha je platné aj pre ďalšie generácie veriacich.

v. 40: Prečo tu Peter hovorí o "zvrátenom pokolení"? Je to určite narážka na slová samotného Ježiša, ktorý vtedajšiu generáciu označil ako "neveriacu a skazenú" (viď Lk 9,41). Práve prostredníctvom pokánia sa môžu Petrovi poslucháči vymaniť zo zvráteného pokolenia a stať sa prostredníctvom Ducha Svätého novým stvorením.

vv. 41-42: Tieto verše ukazujú na ideálny obraz nového spoločenstva, ktorý musíme chápať ako dôsledok predivného vylitia Svätého Ducha. Nezobrazuje to dokonalosť veriacich, ale dokonalosť diela Ducha svätého.

Utorok: Zmysel duchovných darov

(1Kor 12,7 SEkP) *Každému je však daný prejav Ducha na spoločný úžitok.*¹³

(Ef 4,11-16 SEkP) ¹¹*A on ustanovil jedných za apoštolov, iných zasa za prorokov a iných za ohlasovateľov evanjelia, iných ustanovil za pastierov a učiteľov,* ¹²*aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela,* ¹³*až kým všetci nedospějeme k jednote viery a poznania Božieho Syna, v dokonalého človeka, ktorého mierou dospelosti je plnosť Krista.* ¹⁴*Aby sme už neboli nedospelí, sem-tam hádzaní a zmietaní závanom hocijakého učenia - ľudskou úskočnosťou, chytráctvom a ľstivým zvádzaním na blud.* ¹⁵*Bud' me pravdiví v láske, aby sme vo všetkom dorastali v Krista. On je hlava,* ¹⁶*z neho rastie celé telo, pevne spojené vzájomne sa podporujúcimi kĺbmi a buduje sa v láske podľa toho, ako je dané každej časti.*

v. 11: Je dobré si povšimnúť, že sa tu nehovorí o daroch ako o vlastnostiach, ktoré dal Boh človeku, ale "darmi sú osoby"¹⁴ (ako apoštoli, proroci, ohlasovatelia evanjelia, pastieri a učitelia). Tento pohľad je veľmi dôležitý, pretože odstraňuje neadekvátny prístup k duchovným darom. Skutočným duchovným darom je človek, ktorý svoje obdarovanie používa pre cirkev a pre Kristovo dielo.

Akékoľvek zoznamy darov, ktoré máme v Biblii neznamenujú, že uvádzajú celkový výpočet darov. To, čo si však môžeme všimnúť je, že dva dary sú menované ako základné

¹¹ BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Book of the Acts*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1988. 621 s. eISBN 978-1-4674-2328-1. str. 83.

¹² BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Book of the Acts.*, str. 83.

¹³ Tomuto textu sme sa venovali, v rámci celku 1Kor 12, v časti na nedeľu.

¹⁴ BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles to the Colossians, to Philemon and to the Ephesians*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1984. 469 s. eISBN 978-1-4674-2318-2. str. 260.

dary pre cirkev, apoštolstvo a proroctvo. Avšak akékoľvek nadanie človeka ak začne byť používané pre budovanie cirkvi, stáva sa duchovným darom.

v. 12: Ľudia, ktorých Duch svätý používa ako dary pre cirkev, ich používa takým spôsobom, aby vychovávali ďalších ľudí, ktorí budú ochotní slúžiť ako ďalšie dary pre cirkev. Jednotlivec dostáva od Ducha Svätého teda dary v zmysle "schopnosti" (viď 1Kor 12,4-11), ale skutočným darom sa stáva tento jednotlivec sám, ak týmito darmi (schopnosťami) začne slúžiť svojmu okoliu. Ak ich nebude používať, bude sa podobat' onomu sluhovi z podobenstva, ktorý svoj talent zakopal do zeme.

v. 13-16: "až kým všetci nedospejeme ... v dokonalého človeka", tu nie je pod pojmom "dokonalý človek" myslený jedinec, ktorý by sa svojou zbožnosťou, sebazaprením alebo štúdiom dostal do dokonalého stavu. "Dokonalý človek" je tu obrazom cirkvi ako "Kristovho tela", ako to Pavol ďalej vo veršoch 15 a 16 rozvíja. Motív je tu podobný ako pri podobenstve chrámu v Ef 2,21,22. "Dokonalosť človeka / cirkvi" je možná len dorastením jednotlivých členov do dospelosti. Táto "dospelosť" jednotlivca je charakterizovaná dvoma spôsobmi. Jeden je vyjadrený zápornými pasívami: "aby sme už neboli... sem-tam hádzaní a zmietaní". Druhý spôsob je vyjadrený aktívnym pozitívnym slovesom: "buďme pravdiví v láske". Dospelosť kresťana je teda vyjadrená pravdivou láskou, z ktorej vyplýva stabilita učenia.

Streda: Spoznávanie vlastných darov

(Luk 11,13 SEkP) *Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dávať dobré dary svojim deťom, o čo skôr dá nebeský Otec Sucha Svätého tým, čo ho prosia!*

Tento Lukášov text patrí do celku, ktorý sa venuje "najdôležitejším životným potrebám (10,38-11,28)"¹⁵, alebo pokojne to môžeme označiť za vzťah s Pánom (Mária pri Ježišových nohách 10,38-42; Pánova modlitba 11,1-4; podobenstvo o neodbytnom priateľovi 11,5-8; dôvera pri modlitbe 11,9-13; Ježiš a belzebul 11,14-23; návrat nečistého ducha 11,24-28). Všetky tieto príbehy poukazujú nejakým spôsobom na modlitbu a na vzťah s Bohom, ktorý máme aj prostredníctvom modlitby (za modlitbu tu nepovažujem len to, keď my hovoríme k Bohu, ale aj to keď Boh hovorí k nám napr. prostredníctvom Božieho slova).

Najdôležitejšou životnou potrebou je tu jednoznačne Duch Svätý, ktorého vplyv v nás posilňujeme jednak tým, že sa vystavujeme pôsobeniu Božieho slova, a jednak tým, že na toto slovo odpovedáme našim slovom, ktoré však tak isto vychádza z Ducha Svätého - toto je modlitba. Oproti sekcii (Lk 11,1-4), kde sa nachádza modlitba Otčenáš, tu Lukáš nezdôrazňuje každodenné potreby ako je chlieb, ale venuje sa niečomu oveľa potrebniešiemu. "Lukáš chce, aby bolo vidieť, že Božia rodičovská odmena sa netýka iba každodenných potrieb, ale siaha až k tomuto najväčšiemu možnému daru."¹⁶

(Jak 1,5 SEkP) *Ak sa však niekomu z vás nedostáva múdrosti, nech prosí Boha, ktorý dáva štedro a bez výčitiek, a dostane ju.*

¹⁵ GOODING, David. *Lukášovo evangelium*. Praha: Návrat domů, 1994. 300 s. ISBN 80-85495-04-X. str. 173.

¹⁶ NOLLAND, John. *Word Biblical Commentary: Luke 9,21-18,34*. vol. 35B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 970 s. ISBN 978-0-310-58856-6. str. 381.

Jakub dáva múdrosť do súvislosti s "rozličnými skúškami" (v. 2), ktoré na kresťanov v diaspóre dopadajú. Jakubovi "čitatelia čelia niektorým skutočným problémom vyplývajúcim z prenasledovania a je darom a aplikáciou múdrosti vidieť tieto skúšky v ich pravom svetle a zodpovedajúcim spôsobom na ne reagovať."¹⁷

Pre "múdrosť" je tu použité grécke slovo *sofia*. V klasickej antickej literatúre bola múdrosť veľmi cenená, nie nadarmo to boli práve Gréci, ktorí tento svet obohatili o filozofiu, čo v preklade znamená "láska k múdrosti". Avšak pre Grékov sa múdrosť dosahovala tým, že človek začal používať vlastný rozum. Ak sa hovorí o múdrosti v Biblii, tak múdrosť nikdy nie je niečo, čo je človeku vlastné. Múdrosť má pôvod u Hospodina (Pr 8,22nn). Hospodin je darcom múdrosti (Pr. 2,6). U človeka je počiatkom múdrosti bázeň pred Hospodinom (Pr. 1,7). Múdrosť je vedieť rozlíšiť dobré od zlého (1Krľ 3,9.11-12). Múdrosť teda nie je výška IQ ani EQ, nie je to ani vzdelanosť. Múdrosť je Boží dar. Múdrosť je všade tam, kde je Boh, preto aj dar múdrosti môžeme spájať s darom Ducha Svätého. Múdrosť v živote človeka spôsobuje, že má človek správnym spôsobom zoradené hodnoty. Aj preto je múdrosť veľmi dôležitá v situáciách prenasledovania, ktoré prežívala prvá cirkev.

(Mt 7,7 SEkP) ***Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a otvorí sa vám.***

Tieto slová navodzujú dojem, že Boh splní každú modlitbu, ktorú k nemu vyšleme. Ale všetci ľudia majú skúsenosť s tým, že Boh nám nedáva vždy to, o čo prosíme. Naša vôľa nie je vždy totožná s Božou vôľou. Často sú modlitby človeka plné pýchy a sebeckta. "Ak však naša modlitba prelomila začarovaný kruh vlastného Ja, máme v Kristovi všetko "dobré" už vopred pripravené. Všetky dobré dary sú pre nás už tu ešte skôr, ako sme o ne prosili."¹⁸ Podstatné pri tomto verši však je, že "pasáž nez dôrazňuje samotné dobré veci, ale vernosť Boha, ako poskytovateľa potrieb jeho ľudu"¹⁹.

Štvrtok: Zveľad'ovanie darov

(Mt 25,14-29 SEkP) ¹⁴*Bude to tak, ako keď ktosi odchádzal na cestu, zavolať si sluhov a zveril im svoj majetok; ¹⁵jednému dal päť talentov, druhému dva a ďalšiemu jeden - každému podľa jeho schopností - a odcestoval. ¹⁶Ten, čo dostal päť talentov, šiel, obchodoval s nimi a získal ďalších päť. ¹⁷Podobne aj ten s dvoma získal ďalšie dva. ¹⁸Ale ten, čo dostal jeden, odišiel, vykopal jamu a peniaze svojho pána ukryl. ¹⁹Po dlhšom čase sa pán týchto sluhov vrátil a začal s nimi účtovať. ²⁰Keď prišiel ten, čo dostal päť talentov, priniesol ďalších päť a povedal: Pane, zveril si mi päť talentov, priniesol ďalších päť. ²¹Pán mu povedal: Správne, dobrý a verný sluha! Bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým. Vojdi do radosti svojho pána! ²²Prišiel aj ten, čo dostal dva talenty a povedal: Pane, zveril si mi dva talenty a hľa, získal som ďalšie dva. ²³Pán mu povedal: Správne, dobrý a verný sluha! Bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým. Vojdi do radosti*

¹⁷ MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *James*. vol. 48. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 531 s. ISBN 978-0-310-58858-0. str. 182.

¹⁸ RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná Biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. str. 104.

¹⁹ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. str. 372.

svojho pána! ²⁴*Predstúpil aj ten, čo dostal jeden talent a povedal: Pane, vedel som, že si tvrdý človek. Žneš, kde si nesial, a zbieraš, kde si nerozsýpal.* ²⁵*Preto som zo strachu odišiel a tvoj talent som skryl v zemi. Pozri, tu máš, čo je tvoje!* ²⁶*Pán mu odpovedal: Zlý a lenivý sluha! Vedel si, že žnem, kde som nesial, a zbieram, kde som nerozsýpal.* ²⁷*Mal si teda dať moje peniaze peňažníkom a ja by som si vzal po návrate svoj majetok aj s úrokom.* ²⁸*Vezmite mu teda talent a dajte tomu, čo má desať talentov.* ²⁹*Lebo každému, kto má, sa pridá a bude mať hojnosť. Ale kto nemá, tomu sa odoberie aj to, čo má.*

vv. 14-15: Toto podobenstvo je Matúšom zaradené do piatej, poslednej veľkej reči Ježiša Krista (Mt 24-25). Je to tretie podobenstvo zo štyroch, ktoré sa viažu na dobu konca. Tieto podobenstvá hovoria v podstate o tom istom, len každé z inej perspektívy. Pán a traja sluhovia predstavujú Ježiša Krista a jeho cirkev. Čas, kedy je pán na cestách zodpovedá času Kristovej neprítomnosti medzi jeho nanebovstúpením a jeho druhým príchodom. Témou tohto podobenstva teda je "neprítomnosť pána (Syna človeka) a dočasná zodpovednosť jeho sluhov (učeníkov)"²⁰. To znamená, že tu nie sú dôležité počty talentov, ktoré sluhovia dostanú, ale to, ako tieto talenty použijú na zveľadenie pánovho majetku. Čo sa týka hodnoty talentu, nie je to tak jednoduché ju stanoviť. SEkP ponúka hodnotu talentu na 30 kg striebra. RIENECKER hovorí o "36,2 kg"²¹ striebra. Je však možné, že v dobe kedy Ježiš toto podobenstvo hovoril, bol talent nie len váhová kategória, ale konkrétny obnos peňazí, ktorý mal hodnotu "6000 denárov"²². Pričom jeden denár bol celodennou mzdou robotníka. Pri cca 26 pracovných dní v mesiaci (po odrátaní sobôt) je teda 26 denárov niečo ako u nás dnes minimálna mesačná mzda. Bežný robotník musel pracovať viac ako 19 rokov, aby zarobil 1 talent. Každý z troch sluhov dostáva na spravovanie inú čiastku (podľa schopností). Rôzne množstvo talentov zodpovedá "rôznej miere zodpovednosti"²³, ktorú pán na svojich sluhov kladie.

vv. 16-19: Nemáme spomenuté čo konkrétne prví dvaja sluhovia so zverenými talentami robili, dôležité však je, že ako im pán dal peniaze, hneď išli a začali obchodovať. A svoje talenty zdvojnásobili. Podobenstvo sa prvými dvoma sluhami nezaobera príliš detailne, pozornosť sa sústreďuje na tretieho sluhu, ktorý dostal iba jeden talent. Tento tretí sluha svoj talent pochoval v zemi. Dej podobenstva graduje v devätnástom verši, kde sa pán vracia po dlhšom čase domov, aby so svojimi služobníkmi zúčtoval.

vv. 20-23: V týchto veršoch sa veľa textu opakuje. Pán pochváli prvých dvoch sluhov za vykonanú prácu. Napriek tomu, že prvý sluha odovzdá pánovi desať talentov a druhý "len" štyri talenty, sluhovia dostávajú rovnakú odmenu, "z toho je možné vyvodit', že odmena je za vernosť, nie za výsledky"²⁴.

²⁰ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 14-28*. vol. 33B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 861 s. ISBN 978-0-310-58845-0. str. 468.

²¹ RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná Biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. str. 354.

²² HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 14-28*. str. 469.

²³ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 113.

²⁴ *tamtiež*, str. 113.

vv. 24-29: Na prvý pohľad tretí sluha nezostáva pánovi nič dlžný a vracia mu toľko, koľko pôvodne od svojho pána dostal. Avšak samotný sluha vie, že to, čo pánovi vracia nie je dostatočné, tak si pripravil sebaospravedlňujúcu reč v ktorej obviňuje svojho pána s tvrdosti (doslova až krutosti) a v podstate z nespravodlivosti. To, že pán tento sluhov výrok opakuje nesmieme chápať ako potvrdenie jeho pravdivosti, skôr to poukazuje na nelogickosť sluhovej argumentácie. Ved' ak si myslel, že pán je krutý a prísny, o to viac sa mal snažiť talent zveľadiť. Otázkou však zostáva, čo v tomto podobenstve predstavujú tieto talenty. Slovo talent nás zvádza k tomu hovoriť o ľudskom nadaní, talente, ale to by bolo veľmi čiastočné uvažovanie. Otázka znie, čo predstavuje ono zúčtovanie z tohto podobenstva? Predstavuje súd pri druhom príchode Ježiša Krista. Je to teda presne tá udalosť, o ktorej pojednáva posledné podobenstvo z Mt 25, podobenstvo o súde. A v tomto podobenstve nejde prednostne o duchovné dary, ale o ovocie Ducha (Gal 5,22-23), predovšetkým o skutky lásky. Áno, efektívne milovať svojho blížneho znamená používať duchovné dary. Ale ide tu predovšetkým o získavanie ľudí pre Krista pomocou láskavých skutkov, alebo skutkov milosrdenstva. Skutky lásky sú oným svetlom olejových lúčičiek z druhého podobenstva, prinášanie ovocia Ducha je ono "obchodovanie" z nášho tretieho podobenstva.

Použité zdroje a literatúra

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Book of the Acts*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1988. 621 s. eISBN 978-1-4674-2328-1.

BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Epistles to the Colossians, to Philemon and to the Ephesians*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1984. 469 s. eISBN 978-1-4674-2318-2.

GOODING, David. *Lukášovo evangelium*. Praha: Návrat domů, 1994. 300 s. ISBN 80-85495-04-X.

HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. vol. 33A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 914 s. ISBN 978-0-310-58840-5.

HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 14-28*. vol. 33B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 861 s. ISBN 978-0-310-58845-0.

MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-875-87-08-9.

MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *James*. vol. 48. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 531 s. ISBN 978-0-310-58858-0.

NESTLE-ALAND. *Řecko Český Nový zákon: Slovník novozákonní řečtiny*. Praha: Česká biblická společnost, 2011. 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

NOLLAND, John. Word Biblical Commentary: *Luke 9,21-18,34*. vol. 35B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 970 s. ISBN 978-0-310-58856-6.

PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1.

PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8.

RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná Biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativpress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3.

TAYLOR, Mark. The New American Commentary: *1 Corinthians*. vol. 28. Nashville: B&H publishing group, 2014. 761 s. ISBN 978-0-8054-0128-8.